

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян” № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.bg

Изх. № 913

Дата: 09.11.2022 г.

**ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТ А Н О В И Щ Е

НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО
№ 17 / 2022 г.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ
СЪДИИ,**

С определение от 18 октомври 2022 г. по к.д. № 17/2022 г. Конституционният съд на Република България е допуснал за разглеждане по същество искането на главния прокурор за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 240а, ал. 7 от Наказателния кодекс (НК) (обн. ДВ, бр. 26 от 1968 г. последно изм. и доп. бр. 53 от 2022 г.) в частта „и когато не е собственост на дееца“.

Със същото определение, Висшият адвокатски съвет е конституиран като заинтересована институция и му е дадена възможност писмено да изрази становище.

С искането горепосочената разпоредба е оспорена в частта, с която се предписва на съда при осъждане за престъпление, чиито основен състав визира „добив на подземни богатства без предоставена концесия или когато действието на предоставената концесия за добив е спряно по реда на чл. 68 от Закона за подземните богатства или на основание на сключения договор“, да постанови отнемане в полза на държавата на превозното или преносното средство, послужило за превозването или пренасянето на предмета на престъплението, **и когато не е собственост на дееца**, освен ако стойността му явно не съответства та тежестта на престъплението.

От принципна гледна точка, поставеният в конституционното производство въпрос е идентичен с предмета на образуваното по искане на Омбудсмана конституционно дело № 10/2021 г. в частта за установяване на противоконституционност на чл. 234г, ал. 3 НК относно израза „независимо чия собственост е“ и чл. 242, ал. 8 НК относно израза „и когато не е собственост на дееца“. С убедителни съображения, развити подробно в Решение № 12/30.09.2021 г., Конституционният съд е уважил искането. Тогава Висшият адвокатски съвет също е бил конституиран като заинтересована страна и с представеното от него становище е подкрепил искането. Правните доводи на Конституционния съд като решаващ орган за конституционен контрол и на Висшия адвокатски съвет като заинтересована страна са напълно валидни и по настоящето конституционно дело.

Разпоредбата на чл. 240а, ал. 7 НК в оспорената ѝ част задължава наказателния съд при постановяване на осъдителна присъда за незаконен добив на подземни богатства служебно да отнеме в полза на държавата превозното или преносното средство, послужило за пренасяне на предмета на престъплението и тогава, когато не е собственост на дееца.

Според Висшия адвокатски съвет това законодателно решение е противоконституционно по следните съображения:

Частта от ал. 7 на чл. 240а НК, предмет на конституционния контрол по делото, накърнява правото на собственост и неприкосновеността на частната собственост – ценности, които се гарантират и защитават с чл. 17, ал. 1 и 3 от Конституцията. Чрез закона е въведено най-тежкото възможно посегателство –

лишаване от собственост, при пълно negliжиране на принципа на правовата държава по чл. 4, ал. 1 от Конституцията и установените в чл. 57, ал. 2 от Основния закон рамки за упражняване на основните права. Намесата в правата на частния собственик е лишена от легитимна цел, защото законът санкционира трето лице, което поначало не участва като страна в наказателния процес, при това без изобщо да е необходимо установяване на каквото и да е негово виновно и противоправно поведение. На практика в разрез с принципа на материалната справедливост се засягат правата и интересите на лица, които чрез разрешени от закона сделки (например, отдаване под наем, заем за послужване, лизинг и др.) са предоставили на виновния деец средството на престъплението, без изобщо да са имали и най-общата представа, че съответната вещ ще се използва за извършване на престъпно деяние. Така възниква пълен дисбаланс между нуждите на публичния интерес и защитата на основните права на гражданина. Материализирането на противоконституционната законодателна идея за наказване без доказана вина обуславя и нарушаване на основното право на защита, включително и по отношение на неговото най-съществено проявление – достъпа до независимия съд (чл. 56 във вр. с чл. 117, ал. 1 и 2 и чл. 122 от Конституцията), тъй като третото лице-собственик не може да се конституира като страна в наказателното производство.

Отнемането в полза на държавата на вещ, обикновено със значителна стойност, без да се държи сметка за поведението на собственика и без неговото участие в съдебния процес, го лишава от ефективна защита при определяне на неговите права от независим и безпристрастен съд. Нарушени са принципни изисквания по националната Конституция, които са аналогични на защитата на правото на собственост, произтичаща от международните договори, които обвързват страната. С решенията по делата *Unsped Paket Servisi SaN. Ve TIC.A.S.* срещу България от 13.10.2015 г. и „*Микроинтелект*“ ООД срещу България от 04.03.2014 г. Европейският съд по правата на човека е приел, че е недопустимо прилагането на национална правна уредба, която позволява в наказателното производство да се конфискува имущество, принадлежащо на лице, различно от извършителя на престъплението, без това лице да разполага с ефективни средства за защита. Произнасяйки се по преюдициално запитване на български съд, Съдът на Европейския съюз с Решение от 14.01.2021 г. по дело C-393/2019 е приел, че когато собственикът на вещта е „трето добросъвестно лице, което не е знаело и не е могло да знае, че имуществото му е използвано за извършване на престъпление, подобна конфискация представлява, по отношение на преследваната цел,

непропорционална и нетърпима намеса, която засяга самата същност на неговото право на собственост“.

С оглед на гореизложеното, Висшият адвокатски съвет изразява становище, че искането на главния прокурор е основателно, поради което предлага да бъде уважено от Конституционния съд.

Намираме за необходимо да посочим, че публичният интерес в достатъчна степен е защитен с възможностите за отнемане в полза на държавата на средството на престъплението, както когато принадлежи на виновния (чл. 53, ал. 1, б. „а“ НК), така и когато принадлежи на трето лице, но притежаването му е забранено (чл. 53, ал. 2, б. „а“ НК). От друга страна обръщаме внимание, че разпоредбата на чл. 240а, ал. 7 НК ще продължи да е специална по отношение на предписанието по чл. 53, ал. 1, б. „а“ НК, защото предвижда възможност за по-благоприятно отношение към правото на собственост на виновния деец. След уважаването на искането разпоредбата ще стане приложима само по отношение на осъдения, при което в негов интерес специалната норма на закона допуска възможност превозното или преносното средство да не бъде отнето, „ако стойността му явно не съответства на тежестта на престъплението“.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ: /п/

АДВ. Д-Р ИВАЙЛО ДЕРМЕНДЖИЕВ